

37. Kościół w Polsce wobec wyzwania wolności

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Ukazanie historii Kościoła w III Rzeczypospolitej;
- Poglębianie wiedzy o wzajemnych zależnościach historii Kościoła i narodu na ziemiach polskich.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Wyjaśnia, jaka była rola Kościoła i wiary w Boga w obronie niepodległości w 1920 r.;
- Przytacza najważniejsze przesłanie Jana Pawła II dotyczące wolności, skierowane do Polaków;
- Wyjaśnia własnymi słowami pojęcie neutralności światopoglądowej państwa.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Cud nad Wisłą (tzw. Bitwa Warszawska pod Radzyminem, Ossowem);
- Pielgrzymki papieskie;
- Neutralność światopoglądowa.

4. WARTOŚCI

- Niepodległość;
- Wolność;
- Solidarność.

5. SCHEMAT LEKCJI

- Definicja wolności;
- Wolność w wymiarze narodowym i wysiłki zmierzające ku jej odzyskaniu;
- Jan Paweł II i jego nauczanie o wolności;
- Bł. ks. Jerzy Popiełuszko i jego przesłanie patriotyczne.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Nauczyciel rozpoczyna lekcję od zadania pytania:

- Co to jest wolność?
Odpowiedzi uczniów krótko komentuje.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – puste krzesło. Nauczyciel w różnych częściach sali zawiesza wcześniej przygotowane plansze z kilkoma definicjami słowa „wolność” oraz jedną pustą kartkę z definicją innego pojęcia.

Przykładowe zapisy na planszach:

1. Wolność to robienie tego, na co człowiek sam się zdecydował.
2. Wolność to wyzwolenie się z posłuszeństwa autorytetom.
3. Wolność to umiejętność wybierania prawdziwego dobra.
4. Wolność to wyzwolenie z nałogów.
5. Wolność to realizacja wszystkich swoich kaprysów.
6. Wolność to niepodległość.

Następnie prosi uczniów o zapoznanie się z definicjami i wybranie tej opinii, z którą się najbardziej utożsamiają. W ten sposób tworzą się grupy. Każda z nich wspólnie omawia swoje stanowisko, a następnie wybiera reprezentanta. Wydelegowane osoby zajmują miejsca na przygotowanych wcześniej siedmiu krzesłach (jedno zostaje puste). Inne osoby mogą wspierać swojego reprezentanta, zasiadając na pustym krześle. Nauczyciel podsumowuje dyskusję, wskazuje na różnorodność w rozumieniu pojęcia wolności. Aby przypomnieć wysiłki walki o wolność i niepodległość Polski, nauczyciel opiera się na wiedzy uczniów z zakresu historii. Zadaje pytanie:

- Jakie ważne wydarzenia w walce o wolność i niepodległość Polski pamiętacie z lekcji historii?

Nauczyciel uzupełnia lub koryguje wypowiedzi uczniów, przywołuje również istotne dla Warszawy wydarzenie Cudu nad Wisłą z 1920 r.

Metoda – szczepionka. Nauczyciel wprowadza w tematykę nauczania Kościoła, a szczególnie Jana Pawła II jako orędownika wolności. W tym celu dzieli klasę na pięć grup. Każdej z nich przydziela jeden tekst z podręcznika z działu „Kościół naucza”. Uczniowie w grupach próbują na podstawie zagadnień poruszanych w tekście wydobyć konkretne zagrożenia i problemy związane z korzystaniem z odzyskanego w wymiarze narodowym daru wolności i wpisują informacje do tabeli (załącznik 1). Następnie poszukują wspólnie

rozwiązania tych problemów („szczepionki”), aby można ich było uniknąć w przyszłości, w oparciu o tekst papieski. Na tablicy zapisują, w tabeli, problemy i „szczepionki”. Ważne, żeby wśród problemów omawianych na lekcji poruszyć kwestię neutralności światopoglądowej i prawa do wolności w wymiarze jednostkowym i społecznym.

Zakończenie:

Metoda – pogadanka. Nauczyciel podsumowuje pracę, zwraca uwagę na istotny głos Kościoła w obronie wolności i mądre korzystanie z niej, szczególnie na głos Jana Pawła II, nazywanego papieżem wolności.

Notatka:

Tekst z ramki: „Zapamiętaj”.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – przesłanie Jana Pawła II do Polaków;
- Historia – znaczenie pielgrzymek papieskich do Ojczyzny; upadek komunizmu i dzieje III Rzeczypospolitej;
- Wiedza o społeczeństwie – zakres neutralności światopoglądowej państwa; ochrona życia poczętego.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Warto wykorzystać w czasie lekcji zasoby multimedialne internetu, przemówienia, filmy z pielgrzymek papieskich.

Lekcję można rozpocząć od posłuchania piosenki na temat wolności, np. Stare Dobre Małżeństwo *Wolność jest więzieniem*; Marek Grechuta *Wolność*; Chłopcy z Placu Broni *Wolność*.

Warto sprawdzić, jaką funkcję: integrującą, uzupełniającą czy polemiczną wobec nauczania historii w danej szkole i klasie powinny spełnić zajęcia religii poruszające tematykę wolności.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

Nawiązując do swoich słów, wypowiedzianych w 1979 roku na placu Zwycięstwa (zwanym obecnie jak przed wojną placem Piłsudskiego), 20 lat później w tym samym miejscu Jan Paweł II mówił:

KOŚCIÓŁ
NAUCZA

Dziękuję Opatrzności Bożej, że dane mi jest ponownie stanąć na tym miejscu, na którym przed dwudziestu laty, w pamiętną wigilię Zesłania Ducha Świętego, w sposób szczególny przeżywaliliśmy tajemnicę Wieczernika. Wraz z Prymasem Tysiąclecia, Kardynałem Stefanem Wyszyńskim, z biskupami i licznie zgromadzonym Ludem Bożym stolicy zanosiliśmy wtedy gorące wołanie o dar Ducha Świętego. W tamtych trudnych czasach przyzywaliśmy Jego mocy, aby rozlała się w sercach ludzi i obudziła w nich nadzieję. Było to wołanie płynące z wiary, że Bóg działa i mocą Ducha Świętego odnawia i uświęca wszystko. Było to błaganie o odnowę oblicza ziemi. Tej ziemi. Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze tej ziemi. Tej ziemi. Jakże dziś nie dziękować Bogu w Trójcy Jedynemu za to wszystko, co na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat odczytujemy jako Jego odpowiedź na tamto nasze wołanie!

Czyż nie jest odpowiedzią Boga to, co w tym czasie dokonało się w Europie i w świecie, poczynając od naszej Ojczyzny? Na naszych oczach następowały przemiany systemów politycznych, społecznych i gospodarczych, dzięki którym poszczególne osoby i narody na nowo ujrzały blask swojej godności. Prawda i sprawiedliwość odzyskują swoją wartość, stając się palącym wyzwaniem dla wszystkich, którzy doceniają dar swej wolności. Za to dziękujemy Bogu, patrząc z nadzieją w przyszłość. Nade wszystko jednak oddajemy Mu chwałę, za wszystko, co to dwudziestolecie wniosło w życie Kościoła. Jednoczymy się zatem w dziękczynieniu z Kościołami tradycji zachodniej i wschodniej pośród ludów nam bliskich, które wyszły z katakumb i otwarcię pełnią swą misję.

Ich żywotność jest wspaniałym świadectwem mocy Chrystusowej łaski, która uzdalnia słabych ludzi do heroizmu posuniętego nierzadko aż do męczeństwa. Czy nie jest to owoc działania Bożego Ducha? (...)

W świetle Ducha Świętego Kościół w Polsce odczytuje na nowo znaki czasu i podejmuje swoje zadania, wolny od zewnętrznych ograniczeń i nacisków, jakich doznawał jeszcze nie tak dawno.

Jak nie dziękować dziś Bogu za to, że w duchu wzajemnego szacunku i miłości Kościół może prowadzić twórczy dialog ze światem kultury i nauki!

Jak nie dziękować za to, że ludzie wierzący bez przeszkód mogą przystępować do sakramentów i słuchać słowa Bożego, aby potem otwarcie dawać świadectwo swej wiary!

Jak nie oddawać chwały Bogu za tę mnogość świątyń wybudowanych ostatnio w naszym Kraju!

Jak nie dziękować za to, że dzieci i młodzież mogą ze spokojem poznawać Chrystusa w szkole, w której obecność kapłana, siostry zakonnej czy katechety lub katechetki jest postrzegana jako cenna pomoc w pracy nad wychowywaniem młodego pokolenia!

Jak nie chwalić Boga, który swoim Duchem ożywia wspólnoty, stowarzyszenia i ruchy kościelne, i sprawia, że misja ewangelizacji jest podejmowana przez coraz szersze kręgi ludzi świeckich!

Jan Paweł II, Warszawa, 13.06.1999

ZASTANÓW SIĘ

- Jakie wydarzenia z najnowszych dziejów Europy przypomina Jan Paweł II?
- Za jakie pozytywne zmiany w życiu Kościoła dziękuje Bogu?

37. Kościół w Polsce wobec wyzwania wolności

Załącznik 1

Formularz „szczepionki”

ZAGROŻENIA I PROBLEMY ZWIĄZANE Z KORZYSTANIEM Z WOLNOŚCI WG JANA PAWŁA II	„SZCZEPIONKA”